

chalcæicum sonat *justum*, quia Saturni regnum à justitiâ celebratur. Interpres Alexandrinus nomen reddidit *Παράτος*, *Περάτος*, *Περαπίος*, quod in lingua cœptica est nomen Saturni, Della Valle Reisch. P. I, p. 125. Amos hunc deum, et stellam et regem dicit, uti Saturnus planeta est, et rex, qui alias Molec, Moloc, Milcom, Malcom, dicitur. **U**i videtur, duplex Saturnus distinguebatur, scilicet planeta et rex, qui demum defunctus, in astra translatus est. Fortassè duplex Saturnus latet etiam, 2 Reg. 17, 31, אֲדֹרֵי וְאֲדֹרֵי; nam utraque victimis prolium colebatur. *Egyptii* septimam hebdomadis diem, Saturno consecrârunt. Aliquo tempore eidem etiam Caaba Meccana consecrata fuisse dicitur. Pococke Spec. Hist. Arab. p. 140.

§ 400. *Theraphim* — Theraphim fuisse simulacra formâ humanâ sculpta, ex 1 Sam. 19, 13, liquet; fuisse penates, appare ex Gen. 31, 19; 54, 55; 1 Sam. 19, 13, 17; 2 Reg. 23, 34; oracula ab his petita fuisse, testatur Ezechiel c. 21, 26, Zacharias, c. 10, 2, auctor libri *Judicum* c. 17, 5; 18, 5, 6, 14, 20, et Oseas 5, 4; idque ex 1 Sam. 15, 23, confirmatur, uti Theraphim divinationi junguntur. Etymologia his conciliat; nam דִּישׁ à Bar Bahlol expouitur percontans, inquirens, ex quo nomen hujus idoli, quod primum ex Mesopotamiâ allatum fuit, Gen. 31, 19, aptè explicatur.

§ 401. Dagon (à 27 piscis), simulacrum sculptum formâ muliebrî, infernè *piscem* desinens, sicut in nummis antiquis cernitur. Ita etiam sistitur 1 Sam. 5, 4, 5, conf. Zeph. 1, 9. Numen erat Philistæorum, Jud. 16, 23, 26, 1 Sam. 5, 4, 5, 1 Mach. 10, 85, et templâ ei erant Gaza, Azoti, Ascalone, uti ex Diodoro Sic. II, 4, Herodoto I, 163, et ex antiquis nummis liquet, et fortassè etiam in aliis urbibus Philistæorum, qui olim ex *Egypto*, ubi pisces quipiam divinis honoribus colebantur, emigrârunt. — Hoc numen confundendum non est cum Aschtharoth, cujus templo Philistæi 1 Sam. 31, 10, arma regis Saulis consecrârunt; nam si hoc templum 1 Paral. 10, 10, dicitur fauim dei eorum, intelligendum est numen Aschtharoth, quia nomine sedæ lingua Hebraica chret; uti etiam Dagon non deus, sed lingua erat, quam Herodotus I, 165, Ascalone cultum fuisse dicit, et Veneri cœlesti comparat. Hoc idolum dicitur etiam Derketo, Athara et Atargatis, Strabo p. 748, 783, Lucian. de Deâ Syrâ. Nomen Derketo, syriacum esse, ipsa terminatio pro dicit, et Diodorus Sic., I, 4, disertè dicit deam Ascalonitarum à Syris dici Derketo; nam colebatur etiam Mabuhi seu Hieropoli in Syria, ubi simulacrum erat integra figura muliebris, et templum habebat amplissimum, in quo erat *grotta*, seu fissura terre, in quam cultores numinis, cœcis diebus aquam infundebant: unde dea à Syris dicta fuit אֲפֶרְתָּה, *apertura*, quod demum in Derketo detortum est, Jacob Surugin Assemani Biblioth. Orient. tom. 1, p. 527, 528, et tom. 2, in indice Geograph. Mythologia fert, Derketo per technas Veneris, amore juvenis captam fuisse, et pa-

perisse Semiramidem, quæ exposita, et à pastoribus juvenata et educata demum regina Assyriæ fuerit, ipsam verò Derketo in piscem transformatam fuisse. Plerique autem Derketo, deam Hieropolitanam (ut in opere de deâ Syrâ referitur), Junoni comparant, dicentes templum Hieropolitanum à Deucalione, qui in navi diluvium evasit, edificatum fuisse, quia illa in ejus templo terræ rimâ, omnes hujus inundationis aquas absorpsit. Id etiam innuntium nuntiæ urbis, Ascalon, qui effugiem Derketo, et ex alterâ parte nam ven cum 4, 7, 8 vel 9 hominibus exhibent, ut ad eò exorbitans hic mythus à diluvio et tricheco manato de promptus fuisse videatur; conf. Donat in Scheuchzers *Physicâ sacrâ* II. Thl. S. 281, f. Anmerk. 747, et Menochii de Republ. Hebr. I, 4, c. 2, quast. 12.

§ 402. *Numina alia*. — Alia numina, in Bibliis obvia, vel aliunde sunt nota, ut Apollo, Diana, Dioscuri seu Castor et Pollux; vel prorsus ignota, ut 1° Schedim, Deut. 32, 17, Ps. 106, 37, numina quæ, ad averendas calamitates, immolatione prolium colebantur, adeoque homini inimica aut irata putabantur. Nomen vel dominus, vel potius nigrus significat. Mehestani malorum spirituum aliquem Sched dicebant, qui verò ab Ormuzd in lucem conversus, et planete Veneri alligatus fuerit. Zand-Avesta III, Th. Bun-Debesch S. 66. Anmerk. I. Verum dici quoque potest, punctatores textûs hebraici juxta hunc Sched Mehestanorum, דִּישׁ, פֶּרֶסִים, vel דִּישׁ, punctasse, vel Mehestanos recentiores in recentiori libro Bun-Debesch, nomen à יִדְדָּאִים mutatos esse. 2° Nebo, Isa. 46, 1, numen Babylonie, à propriè sic dictis Chalcæis cultum, quod etiam in primâ syllabâ vocis propriè chalcæicæ מְשַׁתַּיִם נְבוֹזַיִם recurrit; fortassè ex verbo Slavonico Nebo, eulum, explicandum, cum ultima syllabâ נְבוֹזַיִם etiam in dialecto Russorum Tschar superstes sit. 3° Numinibus, Gad, et Meni, Hebræi, Isa. 65, 11, mensam cum cibo et potu parabant, et S. Hieronymus in h. l. scribit, id suo adhuc ævo in omnibus urbibus, maxime in *Egypto*, viguisse, ut ultimo die anni et mensis, ponerent mensam refertam variis epulis, et poculum musto mixtum, vel præteriti anni vel futuri fertilitatem aspicientes; cui verò numini hæc parata fuerint, non exponit. Fortassè נְבוֹזַיִם est fortuna, quam vox in dialecto syriacâ significat; et נְבוֹזַיִם fatum, à נְבוֹזַיִם *numeravit*, *præfinit*, vel idolum, olim à tribubus Hudei et Chæraa, inter Meccam et Medinam, cultum, Golius in Lexic. Arab. col. 2270. 4° Idolum Syrorum Rimmo, 2 Reg. 5, 18, fortè tutelare granatorum; numen Assyriorum Nisroe, 2 Reg. 19, 37, Isa. 37, 58, et numina colonorum à rege Assyriæ in Samaritanâ missorum, 2 Reg. 17, 50, 31, Nergal, Aschima Nibezah, et Tharthak, prorsus ignota sunt. 5° *Nemata Neneca*, aliâs etiam Anais, Anaitis, Anaitis, et Tanais dicta, in Elymaide, in templo diuissimo (2 Mach. 1, 15, 14, conf. 1 Mach. 6, 1, 2) Mehestanis prostitutione virginitalis colebatur.

INDEX RERUM

BECANI VITA.	9	orare pro defunctis?	40
Monium Martini Becani.	<i>Ibid.</i>	Cap. IV. — De charitate et præceptis charitatis.	42
ANALOGIA VETERIS NOVIQUE TESTAMENTI.	11-12	Questio prima. — Quid sit charitas?	<i>Ibid.</i>
Caput primum. — De Scripturâ et Traditione veteris Testamenti.	<i>Ibid.</i>	Quest. ii. — Quæ fuerint præcepta charitatis in vetera Testamentum?	45
Questio prima. — Quinam sint libri canonici veteris Testamenti?	<i>Ibid.</i>	Quest. iii. — An prius præceptum, de diligendo Deo ex toto corde, sit possibile in hæc vitâ?	44
Quest. ii. — Qui fuerint primi Scriptores librorum veteris Testamenti?	<i>Ibid.</i>	Quest. iv. — An posterius præceptum, de diligendo proximo, intelligatur tantum de amico, an etiam de inimico?	46
Quest. iii. — An omnes libri veteris Testamenti primum scripti sint lingua hebraicâ.	45	Quest. v. — Quid sit diligere proximum sicut seipsum?	<i>Ibid.</i>
Quest. iv. — An omnes libri veteris Testamenti perierint tempore captivitatis Babylonice, et postea ab Esdrâ restaurati sint?	44	Cap. V. — De lege Mosæica.	47
Quest. v. — An 70 Interpretes post captivitatem Babyloniam, transtulerint libros veteris Testamenti in linguam græcam, et quomodo id factum sit?	45	Questio prima. — An lex Mosæica fuerit bona?	<i>Ibid.</i>
Quest. vi. — An, quatuor libri veteris Testamenti citantur in novo, citantur tantum in sensu literalis?	47	Quest. ii. — An lex Mosæica fuerit utilis?	48
Cap. II. De Fide et Symbolo.	25	Quest. iii. — An lex Mosæica fuerit perfecta et sufficiens ad salutem?	49
Questio prima. — Quid sit fides?	<i>Ibid.</i>	Quest. iv. — An lex Mosæica fuerit à Deo data?	50
Quest. ii. — Quid in vetero Testamento fuerit revelatum de Deo?	25	Quest. v. — Ubi, quandò et quomodo data fuerit lex Mosæica?	51
Quest. iii. — Quid in vetero Testamento fuerit revelatum de SS. Trinitate?	<i>Ibid.</i>	Quest. vi. — An lex Mosæica obligaverit solos Judæos?	52
Quest. iv. — Quid in vetero Testamento fuerit revelatum de Christo?	27	Quest. vii. — Quam strictè Judæos lex Mosæica obligaverit?	55
Quest. v. — Quibus nominibus fuerit Christus appellatus in vetero Testamento?	28	Quest. viii. — An lex Mosæica nunc penitus abrogata sit?	54
Quest. vi. — Quis in vetero Testamento primus crederet in Christum?	29	Quest. ix. — An in locum legis Mosæicæ successerit lex Evangelicâ, et que illa sit?	55
Quest. vii. — An fides in Christum fuerit necessaria ad salutem in vetero Testamento?	50	Cap. VI. — De Synagoga veteris Testamenti.	58
Quest. viii. — An sola fides in vetero Testamento fuerit sufficiens ad salutem et justificationem?	51	Questio prima. — An Synagoga fuerit visibilis?	59
Quest. ix. — An fides veteris Testamenti fuerit tam perfecta quam est fides novi Testamenti?	52	Quest. ii. — An Synagoga aliquandò erraverit, vel à fide defecerit?	60
Cap. III. — De spe, promissione et oratione.	54	Quest. iii. — An Synagoga fuerit figura Ecclesiæ Christi?	62
Questio prima. — Quid sit spes?	<i>Ibid.</i>	Quest. iv. — An Synagoga fuerit tam perfecta quam Ecclesiæ Christi?	65
Quest. ii. — Que bona in vetero Testamento fuerint promissa à Deo?	55	Cap. VII. — De Ministris Synagogæ ordinariis, qui erant Levitæ, Sacerdotes et Pontifex.	64
Quest. iii. — An etiam vita æterna fuerit promissa in vetero Testamento?	56	Questio prima. — Ex quâ familiâ fuerit Pontifex?	<i>Ibid.</i>
Quest. iv. — An oratio fuerit necessaria ad obtinendum id quod in vetero Testamento promittebatur?	57	Quest. ii. — Que fuerit successio Pontificum?	65
Quest. v. — Que fuerit formula orandi Deum in vetero Testamento?	<i>Ibid.</i>	Quest. iii. — Quo ritu consecrati fuerint Levitæ, Sacerdotes et Pontifex?	68
Quest. vi. — An in vetero Testamento usitatum fuerit invocare Sanctos?	59	Quest. iv. — Quod fuerit officium Pontificis et Sacerdotum?	75
Quest. vii. — An in vetero Testamento usitatum fuerit		Quest. v. — Quo vestitu et ornatu usi sint Sacerdotes et Pontifex?	77
		Quest. vi. — Quos et quantos redditus haberint Sacerdotes et Pontifex?	79
		De Decimis.	80
		De Primitiis et Primogenitiis.	81
		De oblatiis.	82
		Quest. vii. — An Sacerdotes et Pontifex aliquandò debuissent servare continentiam ab uxoriis?	85